

Ghid aplicare instrucțiuni colectare date carnivore mari *Aplicabil pentru perioada martie-mai 2016*

Colectarea datelor la nivel de fond cinegetic, pentru a stabili mărimea populației de urs, lup, râs și pisică sălbatică, se face anual principala motivație fiind ” evaluare a stării resurselor biologice din flora și fauna sălbatică ce se exploatează și se valorifică în diferite scopuri economice și sociale”.

De asemenea există necesitatea colectării de informații pentru a facilita raportarea României conform art. 17 din Directiva Habitatare, deoarece în conformitate cu prevederile articolului 11 din Directiva Habitatare și ale articolului Art. 32. - (1) din OUG 57/2007, autoritatea competentă pentru protecția mediului este responsabilă pentru corelarea sistemului de evaluare a efectivelor de urs, lup, râs și pisică sălbatică cu sistemul național de monitorizare a stării de conservare.

Instrucțiunile transmise în anul 2016, au rolul de a facilita armonizarea în perioada următoare a celor două obiective, iar forma prezentă va suferii în anii următori ajustări treptate pentru a permite autorităților de mediu și gestionarilor să asigure furnizarea de informații cât mai obiective și mai apropiate de realitate.

Modificările propuse sunt pentru această fază minore, fiind păstrat atât modalitatea de colectare a datelor (nefiind impusă colectarea datelor spațiale cu GPS-ul) cât și formatul anterior al documentelor de teren și raportare. Practic solicitarea e ca **o singură zi din întreaga perioadă să fie alocată metodei prevăzute la punctul 3 și 4 în restul perioadei rămâne totul ca anul trecut.**

Ca principiu utilizarea cuadratelor/pătratelor/ploturilor de 10x10 km reprezintă o formulă de planificare ce are rolul de a reduce dubla numărătoare și de a facilita raportarea la suprafață (100 kmp) a densităților speciilor.

Iarna și primăvara anului 2016 au fost perioade cu temperaturi anormal de ridicate, fără strat de zăpadă permanent ceea ce face ca aplicarea metodelor de identificare a urmelor să fie mult îngreunată fiind așteptate o serie mare de informații eronate însă exercițiul de planificare și implementarea unor ajustări rămâne ca obiectiv în acest an.

1. Agențiile pentru Protecția Mediului împreună cu Gestionarii fondurilor cinegetice și Garzile Forestiere vor realiza în cel mai scurt timp posibil programarea acțiunilor de evaluare a efectivelor de urs, lup, râs și pisică sălbatică pentru anul 2016, la nivel de județ, în conformitate cu prevederile prezentei instrucțiuni și o vor transmite spre validare către Departamentul Biodiversitate al MAPM. [...]

- **Planificarea trebuie să fie un proces controlat/gestionat de autoritate!** Gestionarii trebuie să propună (1) perioada/zilele în care urmează să realizeze colectarea datelor din teren, (2) zonele/traseele pe care le vor parcurge, (3) să desemneze persoana de contact iar **APM trebuie să se asigure că propunerile gestionarilor sunt coerente și asigură acoperirea integrală a teritoriului** ocupat la nivel de județ de cele patru specii de carnivore.
- Planificarea poate să fie un grafic Gantt cu toate fondurile pentru toată perioada de realizare a activităților de colectare și cu marcarea zilei în care se propune realizarea simultană a colectării datelor pe traseele stabilite la nivel de județ. Graficul poate fi

semnat de toți gestionarii și poate fi transmis MMAP, ANPM, GNM, GF, ONG, Universități etc.

- Considerând lipsa zăpezii ar fi util ca evaluarea simultană să fie făcută după o perioadă cu ploi abundente ce ar permite conservarea urmelor speciilor vizate pe drumuri forestiere sau de exploatare.
- Validarea planificării de către Direcția Biodiversitate trebuie privită doar ca modalitatea a Direcției de a putea oferi răspunsuri sau cere lămuriri din teritoriu respectiv de a oferi îndrumări suplimentare. Planificarea trebuie asumată și gestionată de APM.

2. Gestionarii fondurilor cinegetice, împreună cu reprezentanți ai Universității Transilvania Brașov – Facultatea de Silvicultură și Exploatare Forestiere, Institutul Național pentru Cercetare și Dezvoltare în Silvicultură "Marin Drăcea", Fundației Carpați, Gărzilor Forestiere, Agențiilor pentru Protecția Mediului și Comisariatelor teritoriale ale Gărzii Naționale de Mediu vor participa la acțiunea de evaluare în teren și vor verifica corectitudinea datelor înregistrate. La aceste echipe mixte pot participa și reprezentanți ai institutelor de cercetare, universități, ONG-uri. Agențiile pentru Protecția Mediului vor face cunoscută la nivel teritorial programarea acțiunilor de evaluare a efectivelor de urs, râs, lup, pisică sălbatică și vor solicita participarea institutelor de cercetare, universități, ONG-uri la aceste activități, ca și la verificarea corectitudinii datelor înregistrate.

- Gestionarii trebuie înștiințați de posibilitatea participării unor terțe părți la activitățile de evaluare. În aceste situații numele și apartenența observatorilor ce vor participa la acțiunile de teren se va trece pe fișa de observație întocmită. APM poate să verifice ulterior dacă persoanele menționate au fost sau nu prezente.

Acolo unde fondurile cinegetice se suprapun peste arii naturale protejate la evaluare vor participa și administratorii ariilor naturale protejate. Evaluarea se va face separat pentru suprafețele fondurilor cinegetice care se suprapun peste ariile naturale protejate. Administratorii/ custozii ariilor naturale protejate vor aviza evaluările la care au participat.

- Reprezentanții custozilor/administratorilor de AP vor fi menționați și vor semna fișele de observație completate în colaborare cu gestionarii. Se recomandă utilizarea ca și resursă de informații suplimentare rezultate ale studiilor făcute pentru planurile de management (acolo unde ele există).

3. În vederea corelării acțiunilor de evaluare cu planul național de monitorizare a stării de conservare, evaluarea speciilor de carnivore protejate se va face prin proiectarea unor transecte la nivelul unor cadrate cu dimensiunile de 10/10 km în suprafața de 100 Kmp.

- Cadratele/pătratele/ploturile de dimensiunea 10x10km (vezi figura 2) reprezintă rețeaua de bază pentru raportare conform art. 17 din Directiva Habitata a tuturor țărilor membre către Comisie.

- Cod pătrat : E539 N280 –conform tabelului de atribute din fisierul GRID _EEA

	RIGIN	NOFORIGIN
1030	5390000	2790000
1031	5390000	2800000
1032	5390000	2810000
1033	5390000	2820000

Fig. 1 Coduri ale cuadratelor/pătratelor/ploturilor din tabela de atribute

- Utilizarea aceste rețele in diferite acțiuni de colectare de date precum aceasta dar și in diferite proiecte va permite pe termen lung colectarea de date respectiv interpretarea lor la nivel național.

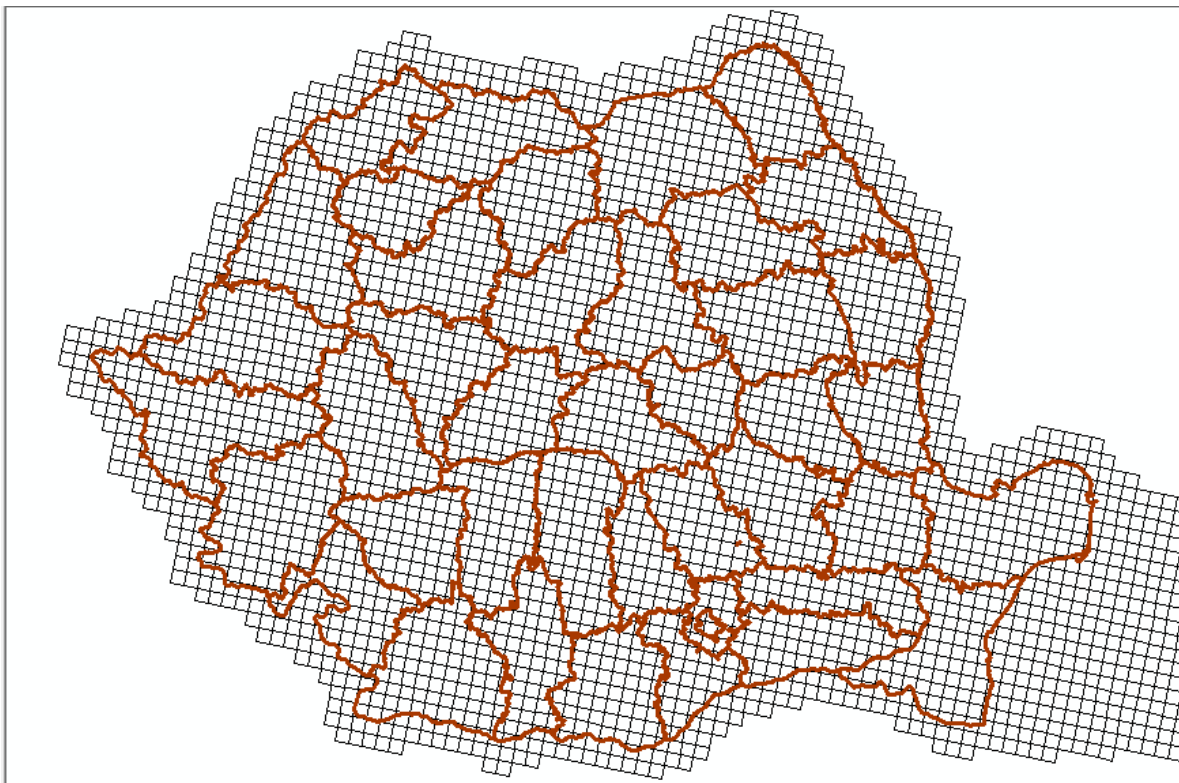

Fig. 2 Harta cu structura cuadratelor/pătrateor/ploturilor suprapuse teritoriului României

Datele brute colectate (privitoare la numarul de indivizi) si furnizate de gestionari prin parcurgerea transectelor planificate la nivelul fondurilor de management cinegetic vor fi cumulate iar media ponderata pe suprafata va fi raportata la suprafata totala a cuadratului.

- **Datele din pătrate se vor centraliza separat de către APM pe griduri, în tabel .xls atasat pentru centralizare.**
- Nu trebuie să faceți la nivel de județ nici un calcul deosebit (însușind exemplarele identificate cele trei trasee (vezi pct. 4) din fiecare plot si ulterior la nivel de județ, puteți obține informații privind un număr minim de exemplare) ele vor fi interpretate ulterior de către echipa de experți desemnată de MMAP.

Fisierele vectoriale ale cuadratelor utilizate ca si unitati primare de esantionare (UEP), sunt cele utilizate pentru raportarea pe articolul 17 la DH și vor fi puse la dispozitie de catre DB din cadrul MAPM.

- Fisierele vectoriale au fost transmise in format electronic – fisier GRID_EEA.shp Reproiectate in Noul Stereo 70 – 3844. În situația în care aveți probleme la utilizare, sunați la 0740201079, Mihai Pop

4. Evaluarea tuturor speciilor urs, lup răs și pisică sălbatică se va face pe aceleasi trasee, utilizandu-se o lungime unitara a traseelor stabilite la sedinta de planificare organizată de APM care va fi in medie de cca 3 Km. Este recomandat ca in fiecare cuadrat (plot) cu dimensiunile de 10/10 km sa fie proiectate 3 trasee cu o lungime cca. 3 Km. Traseele vor fi planificate si parcurse in aceiasi zi de fiecare gestionar,pe drumuri forestiere, drumuri de exploatare, culmi si vai principale, notându-se conform fisei, fiecare urma/semn de prezenta intalnit.

- **Această colectare de date pe cele trei trasee/plot se va realiza doar o singură dată!** Simultan de toți gestionari conform planificării coordonate de APM!

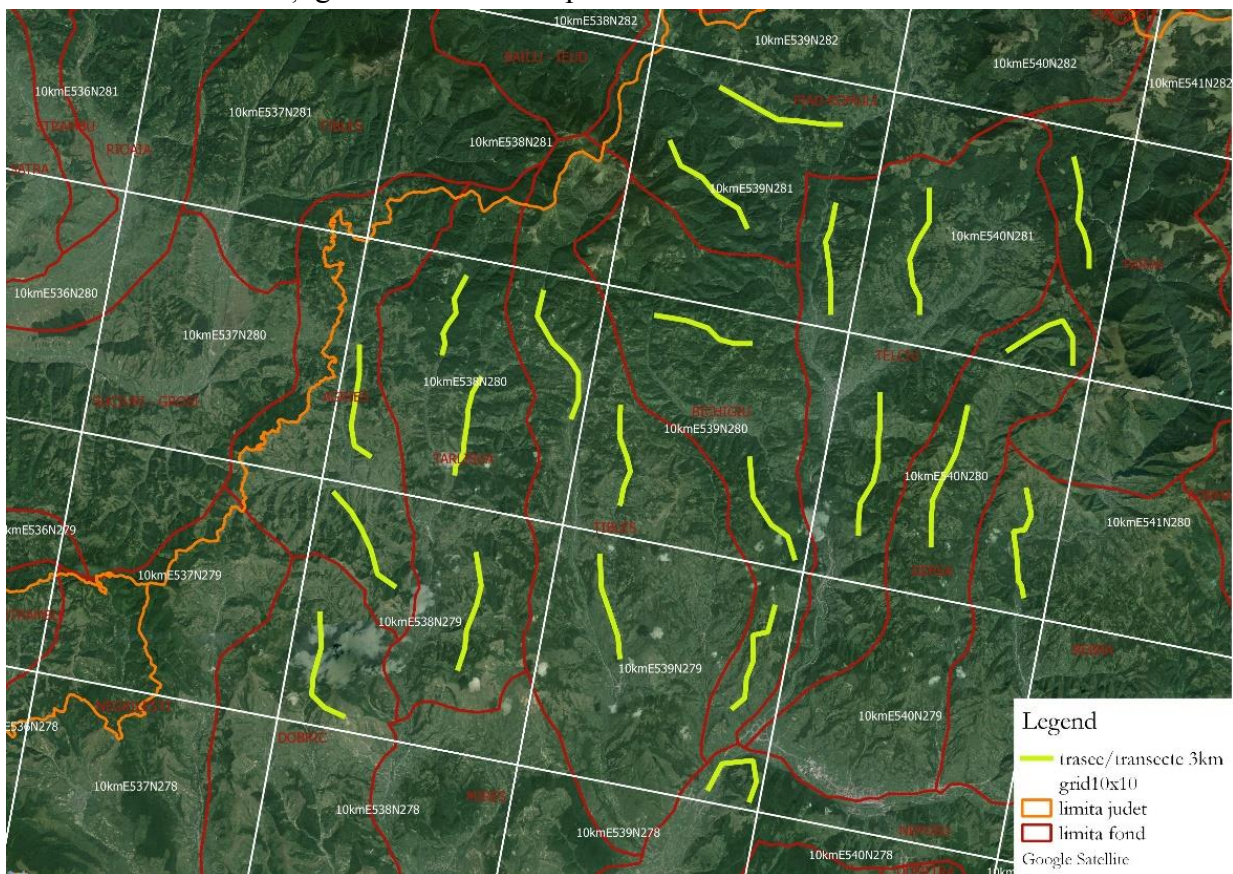

Fig. 4 Model teoretic de amplasare a transectelor. Nu propuneți mai mult de trei trasee într-un pătrat.

- Pot fi utilizate trasee noi sau trasee utilizate in anii anteriori cu condiția ca lungimea fiecărui traseu să fie de cca. 3 km și fiecare traseu propus să primească un cod care să permită identificarea lui ulterioară la centralizare. APM trebuie să se asigure că la stabilirea traseelor ele sunt distribuite astfel încât să fie câte trei într-un pătrat.

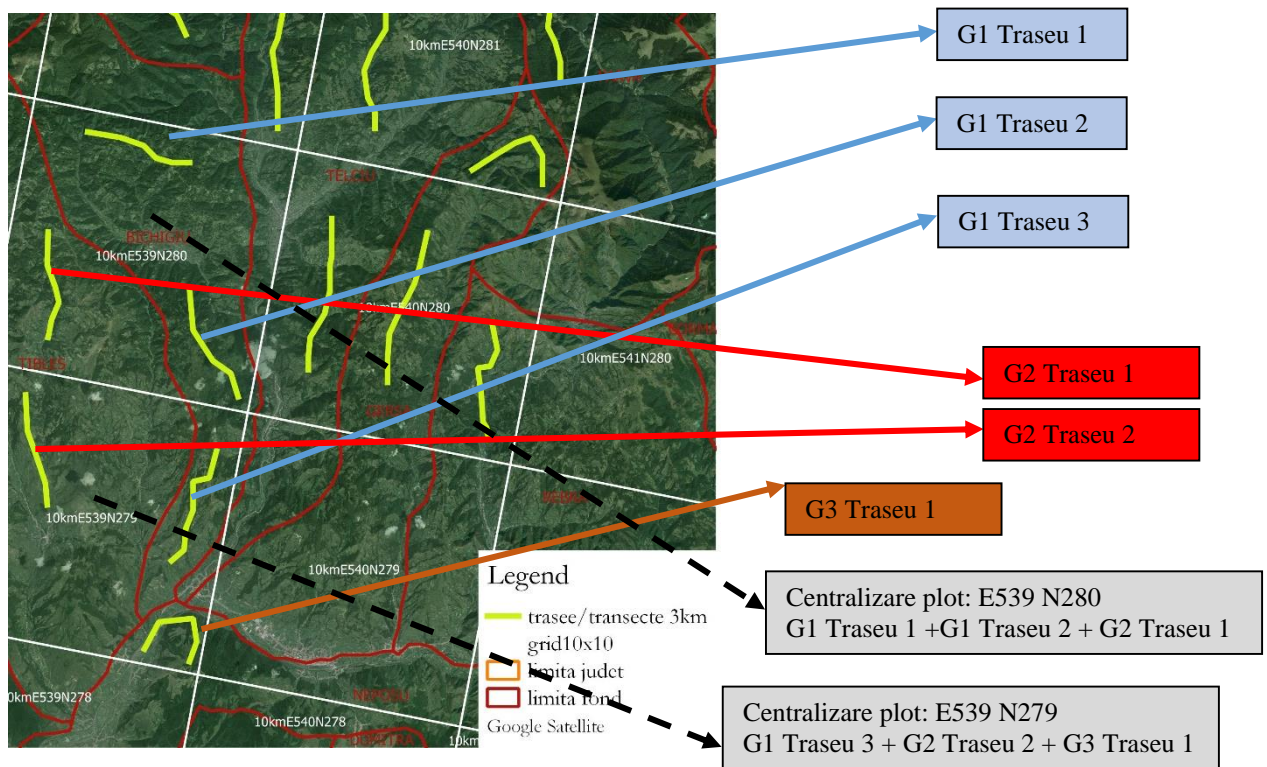

Fig. 3 Planificare și repartiție trasee pe pătrate (G1 – gestionar1, G2 – gestionar 2 .)

- În restul perioadei planificate gestionarii vor colecta date fie (1) tot pe aceste trasee dacă vor să le utilizeze permanent – situație în care vor menționa acest lucru pe fiecare fișă (2)alte trasee, puncte de observație etc. conform practicilor aplicate anterior iar centralizările se vor face similar cu anii precedenți.
- Traseele propuse pentru a se suprapune pe ploturi trebuie parcurse simultan de toți gestionarii în aceeași zi (ce va fi anunțată și administratorilor/custozilor de AP) la nivel de județ!
- **Este recomandat ca Fișele de teren (identice ca format cu cele din anii anteriori!) să fie predate în format electronic (scan sau poză) a doua zi către APM.** APM va centraliza aceste fișe într-un fișier format xls. ce este pus la dispoziție. Centralizatorul în format electronic se va trimite la ANPM și Direcția Biodiversitate din cadrul MMAP împreună cu restul anexelor centralizate la finalul perioadei de raportare.

Pentru urs: pe teren, se identifică și se înregistrează în formularul de teren urmele de urs: fiecare urmă identificată este măsurată (după caz coordonatele înregistrate). Urmele proaspete vor fi înregistrate cu o precizie de 5 mm, Măsurând lungimea și lățimea fiecărei urme, iar cele ce nu pot fi măsurate cu precizie vor fi înregistrate doar ca alte semne fără a mai fi înregistrate dimensiuni.

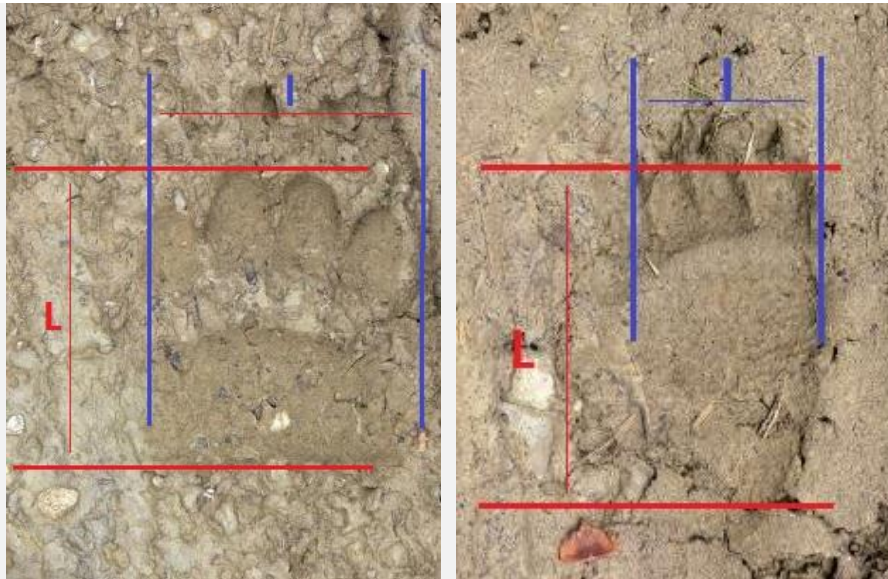

Fig. 5 Măsurarea urma picior față (stânga) și urma picior spate (dreapta)

Operatorii vor completa câte un formular de teren pentru fiecare traseu. Deoarece primul filtru pentru reducerea probabilității de a înregistra același exemplar de mai multe ori este cel aplicat de operatorul de teren, acesta are posibilitatea de a decide dacă urmele găsite și măsurate aparțin aceluiași individ sau unor indivizi diferiți. Ca regula generală se vor înregistra ca urme aparținând unor indivizi diferiți urmele a căror măsurătoare diferă cu minim 3 cm, aceasta fiind considerată o abordare precaută pentru a elimina dubla numărătoare. La înregistrarea urmelor se va merge pe principiul că probabilitatea ca două urme identificate pe același transect ce au mărimi apropiate să aparțină aceluiași individ este mai mare decât probabilitatea ca urmele să aparțină la doi indivizi. Operatorul de teren trebuie să țină cont că expunerea la soare a unor urme în zăpadă/noroi poate să modifice semnificativ dimensiunea urmelor în 1-2 ore. De asemenea mărimea amprenteii poate să difere semnificativ dacă urma este afundată în zăpadă sau este la suprafață. Din perspectiva vechimii urmelor operatorul va înregistra toate urmele indiferent de vechime cu condiția ca dimensiunea măsurată să fie cât mai corectă.

Pentru lup: mărimea urmei nu are o relevanță mare. Important este să identificați numărul de lupi, motiv pentru care este recomandat să urmăriți urmele până e clar câte exemplare sunt. În situația în care există dubii că urma e de lup nu se va nota informația. Numărul de lupi nu e obligatoriu și numărul de lupi din haită motiv pentru care informația trebuie gestionată precaut.

Pentru râs: mărimea urmei nu are o relevanță mare. Important e să identificați cu precizie dacă e vorba de un exemplar solitar sau de mai multe exemplare.

Pentru pisică sălbatică: mărimea urmei nu are relevanță. Important e să identificați cu precizie dacă e vorba de un exemplar solitar sau de mai multe exemplare.

5. Colectarea datelor și evaluarea se va întocmi pe fonduri cinegetice și se va centraliza la nivel de județ de către APM, pe gestionari, respectiv pentru cele trei trasee pe quadrate. Subunitățile

Regiei Naționale a Pădurilor (RNP) vor înainta câte un exemplar al centralizatoarelor la RNP - Romsilva pentru analiză și observații.

- **Exceptând prevederile pct. 3 și 4 gestionarii vor colecta și centraliza datele la nivel de fond cinegetic conform practicilor din anii anteriori.** Pot asigura, dacă vor colectarea datelor conform pct. 3 și 4 pe toată perioada, dar în aceste situații trebuie să informeze APM asupra aplicării acestei abordări.
  - De asemenea funcție de resurse, APM poate solicita ca datele din teren să fie colectate cu GPS-ul situație în care coordonatele vor fi colectate în format WGS84 și vor fi notate ca atare în fișa de teren la observații.
6. Pentru a se evita dubla înregistrare, analiza datelor rezultate din fișele de observații și centralizatoarele alcătuite la nivel de fond cinegetic, se va face cu toți gestionarii, la nivel de județ.
- **Pentru informațiile colectate în afara modului prevăzut la pct. 3 și 4 centralizarea datelor pentru fiecare specie se va face la nivel de județ cu toți gestionarii de către APM, conform practicii vechi, considerând formularele din instrucțiuni (Anexele 2-7).** Ca și referință în eliminarea dublei numărări se pot folosi datele colectate conform pct.3 și 4.
7. Datele, la nivel de fond cinegetic și gestionar, vor fi prezentate la nivel de județ Agențiilor de Protecția Mediului, pe hârtie și în format electronic, până la data de **20 mai 2016**.
- Centralizarea exemplarelor împușcate în sezonul 2015-2016 trebuie să fie completă în formularele de centralizare (termenul limita 20 mai, deci la toate speciile sezonul e terminat) chiar dacă rapoartele de derogare ajung mai târziu !
8. Situațiile centralizate la nivel de județ, analizate de Agențiile de Protecția Mediului vor fi transmise la Agenția Națională pentru Protecția Mediului. Agenția Națională pentru Protecția Mediului va transmite datele centralizate pe județe către Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Direcția Biodiversitate, pe hârtie și în format electronic, până la data de **15.06.2016** (date de contact: nicolae.manta@mmediu.ro).
9. Odată cu centralizările datelor pe județ se vor face propuneri de plafon maxim de intervenție pentru speciile urs, lup, râs și pisică sălbatică pe fonduri cinegetice și gestionari, după modelul anexelor 3 și 4. Totodată, gestionarii vor completa și anexa 7, prin care vor justifica propunerile făcute.
10. Propunerile de plafon maxim de intervenție vor avea la bază nivelul pagubelor înregistrate, situația efectivelor reale comparative cu cele optime, tendința și structura populației.
11. La fiecare recoltare a unui exemplar se vor face măsurătorile și se vor recolta probe, care se vor conserva în condiții optime, în vederea analizei și realizării unor estimări calitative, iar datele completate după modelul din anexa 6 se vor transmite la sfârșitul fiecărei luni pe hârtie și în format electronic (date de contact: nicolae.manta@mmediu.ro).
12. Înregistrarea și centralizarea datelor din teren se vor face pe următoarele modele pentru:
- fișa de observație la carnivore mari (Anexa 1);
  - centralizator pe gestionar (Anexa 2);

- centralizatorul efectivelor de urs și a propunerilor de plafon maxim de intervenție pentru sezonul următor de vânătoare (Anexa 3);
  - centralizatorul efectivelor de râs, lup, pisică sălbatică și a propunerilor de plafon maxim de intervenție pentru sezonul următor de vânătoare (Anexa 4);
  - centralizatorul exemplarelor de carnivore recoltate (Anexa 5).

Link-uri utile cu informații privind metode de monitorizare (altele decât cele din instrucțiuni):

<https://www.simshab.ro/Materiale%20Explicative%20Despre%20Raportare/Ghid%20sintetic%20de%20monitorizare%20pentru%20speciile%20de%20mamifere%20de%20interes%20comunitar%20din%20Romania.pdf>

http://193.226.3.96:86/wolf_docs/suport%20de%20curs%20final%20modificat.pdf

<http://carnivoremari.ro/pdf/Ghid-pentru-estimarea-populatiei-de-urs-brun.pdf>

Anexe utile:

- Fișiere format shp
- Model completare fișa de teren
- Tabel centralizator fișe trasee plot
- Instrucțiuni evaluare vanat ce fundamentează prezentele instrucțiuni.
- Harti în format pdf pentru fiecare județ ... teoretic se poate printa format A2 și se pot trasa cu marker traseele pe harta printată.